

Stefan Jaworski

uwzględnia zmiany
wchodzące w życie
1.7.2015 r.

Apelacje cywilne i karne

Komentarz praktyczny z orzecznictwem
Wzory pism procesowych

3. wydanie

PRAWO **SĄDOWE** PRAWO **SĄDOWE** PRAWO **SĄDOWE**

Stefan Jaworski

Apelacje cywilne i karne

Komentarz praktyczny z orzecznictwem
Wzory pism procesowych

3. wydanie

Wydawnictwo C.H.Beck
Warszawa 2014

Wydawca: Wioleta Beczek

Projekt okładki: GRAFOS

Ilustracja na okładce: © David Vernon/iStockphoto.com

© Wydawnictwo C.H.Beck 2014

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: GRAFOS
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-6564-0

ISBN e-book 978-83-255-6565-7

Spis treści

Przedmowa	IX
Wykaz skrótów	XI
Apelacja cywilna	
Część I. Komentarz praktyczny	1
Rozdział 1. Wstęp	3
Rozdział 2. Dopuszczalność apelacji	6
Rozdział 3. Podmioty legitymowane do składania apelacji	9
Rozdział 4. Termin do wniesienia apelacji, zapowiedź apelacji ..	11
Rozdział 5. Elementy konstrukcyjne apelacji	21
1. Wymagania ogólne	21
1.1. Wymagania formalne przewidziane dla pisma procesowego ..	21
1.2. Pełnomocnictwo procesowe	25
1.3. Odpisy i załączniki apelacji	25
2. Wymagania szczegółowe	28
2.1. Wprowadzenie	28
2.2. Oznaczenie wyroku, od którego jest wniesiona apelacja, wskazanie, czy wyrok jest zaskarżony w całości, czy w części	28
2.3. Zwięzłe przedstawienie zarzutów	31
2.3.1. Wprowadzenie	31
2.3.2. Naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie konkretnego przepisu prawa materialnego lub niewłaściwą jego wykładnię	36
2.3.3. Naruszenie przepisów prawa procesowego, jeśli miało lub mogło mieć wpływ na treść wydanego orzeczenia w sprawie	39
2.3.4. Nieważność postępowania	48
2.3.5. Sprzeczność istotnych ustaleń stanu faktycznego sądu pierwszej instancji z treścią zebranego materiału dowodowego	52
2.3.6. Nierozpoznanie istoty sprawy	55

2.4. Uzasadnienie zarzutów	56
2.5. Powołanie nowych faktów i dowodów, jeśli strona nie mogła ich powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, lub potrzeba ich powołania wynika później	59
2.6. Wniosek o zmianę lub uchylenie orzeczenia z zaznaczeniem zakresu żądanej zmiany lub uchylenia	61
2.6.1. Wniosek o rozpoznanie postanowień sądu pierwszej instancji, które nie podlegały zaskarżeniu, w drodze zażalenia, a miały wpływ na rozstrzygnięcie sprawy	61
2.6.2. Wniosek o zmianę lub uchylenie wyroku z zaznaczeniem zakresu żądanej zmiany lub uchylenia	62
2.7. Oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o prawa majątkowe	63
Rozdział 6. Opłaty sądowe w sprawach cywilnych	67
Rozdział 7. Postępowanie międzyinstancyjne, odpowiedź na apelację	75
Rozdział 8. Postępowanie przed sądem drugiej instancji	78
Rozdział 9. Granice rozpoznania	80
1. Uwagi wstępne	80
2. Rozpoznanie postanowień niepodlegających zaskarżeniu	83
3. Nowe fakty i dowody	83
4. Podstawa orzeczenia sądu drugiej instancji	86
5. Zmiana żądania w postępowaniu apelacyjnym	88
6. Zakaz orzekania na niekorzyść	90
7. Rodzaje orzeczeń sądu drugiej instancji	92
8. Apelacja w postępowaniu uproszczonym	96
Część II. Wzory pism procesowych	99
1. Apelacja dotycząca obrazy przepisów prawa materialnego oraz sprzeczności ustaleń sądu z zebrany materiałem dowodowym	101
2. Apelacja od wyroku Sądu Rejonowego	107
3. Apelacja w postępowaniu uproszczonym	109
4. Odpowiedź na apelację pozwanego doręczoną pełnomocnikowi powoda	112
5. Pełnomocnictwo do prowadzenia sprawy rozwodowej	114
6. Pełnomocnictwo w postępowaniu przed sądami wszystkich instancji	115
7. Pełnomocnictwo do reprezentowania strony tylko przed sądem pierwszej instancji	116

8. Pełnomocnictwo do reprezentowania strony przed sądami wszystkich instancji	117
9. Pełnomocnictwo bez prawa reprezentowania strony w postępowaniu kasacyjnym	118
10. Pełnomocnictwo do reprezentowania strony w postępowaniu o rozwód przed sądem odwoławczym	119
11. Wniosek o sporządzenie na piśmie uzasadnienia wyroku i doręczenie pełnomocnikowi powoda	120
12. Zawiadomienie o wygaśnięciu pełnomocnictwa	122
Część III. Orzecznictwo	125
1. Dopuszczalność apelacji	127
2. Termin do wniesienia apelacji, zapowiedź apelacji	128
3. Elementy konstrukcyjne apelacji	132
4. Opłaty sądowe w sprawach cywilnych	151
5. Postępowanie przed sądem drugiej instancji	154
6. Granice rozpoznania	190
Apelacja karna	
Część I. Komentarz praktyczny	201
Rozdział 1. Wstęp	203
Rozdział 2. Dopuszczalność apelacji	206
Rozdział 3. Podmioty uprawnione do złożenia apelacji.	
Właściwość sądu. Termin	213
1. Podmioty uprawnione do złożenia apelacji	213
2. Właściwość sądu	214
3. Termin wniesienia apelacji	214
Rozdział 4. Wymogi formalne apelacji w sprawie karnej	221
1. Wymagania pisma procesowego	221
2. Forma wniesienia apelacji	221
3. Wymagania szczegółowe apelacji	223
4. Zakres zaskarżenia wyroku	225
5. Niedopełnienie wymogów formalnych	233
Rozdział 5. Zarzuty apelacyjne	235
1. Wprowadzenie	235
2. Zarzut obrazu prawa materialnego – art. 438 pkt 1 KPK	238
3. Zarzut obrazu prawa procesowego – art. 438 pkt 2 KPK	242
4. Zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego wyroku – art. 438 pkt 3 KPK	247
5. Zarzut rażącej niewspółmierności kary – art. 438 pkt 4 KPK	251

Spis treści

6. Bezwzględne przyczyny odwoławcze – art. 439 KPK	253
6.1. Wprowadzenie	253
6.2. Wydanie orzeczenia przez osobę nieuprawnioną	254
6.3. Niewłaściwy sąd orzekający	255
6.4. Kara, środek karny lub środek zabezpieczający nieznaný ustawie	255
6.5. Podpisanie wyroku przez wszystkich członków składu orzekającego	256
6.6. Powaga rzeczy osądzonej	256
6.7. Udział obrońcy i oskarżonego w rozprawie	257
7. Przymus adwokacko-radcowski	262
8. Spełnienie wymogów formalnych apelacji w sprawie objętej klauzulą „ściśle tajne”	264
Rozdział 6. Postępowanie międzyinstancyjne	272
Rozdział 7. Postępowanie przed sądem drugiej instancji	274
1. Rozpoznanie sprawy	274
2. Udział prokuratora i obrońcy	274
3. Udział oskarżonego	275
4. Sprawozdanie rozpoczynające przewód	277
5. Wyjaśnienia, oświadczenia i wnioski stron	277
6. Udział stron w czynnościach procesowych	278
7. Postępowanie dowodowe	278
8. Udzielenie głosu stronom	282
9. Zakaz <i>reformationis in peius</i>	282
10. Ograniczenie rozpoznania apelacji	287
11. Zagadnienie prawne wymagające zasadniczej wykładni	288
12. Pytanie prawne	288
13. Przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania	290
Rozdział 8. Rodzaje orzeczeń sądu odwoławczego	292
Część II. Wzory pism procesowych	297
1. Apelacja dotycząca obrazy przepisów prawa procesowego poprzez zaniechanie zwrotu sprawy prokuratorowi	299
2. Apelacja dotycząca obrazy przepisów prawa materialnego poprzez błędne zastosowanie przepisu	303
3. Odpowiedź na apelację karną	306
4. Wniosek o sporządzenie na piśmie uzasadnienia wyroku i doręczenie pełnomocnikowi powoda	309
5. Wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku na piśmie	311

6. Wniosek o przekazanie sprawy prokuratorowi w celu uzupełnienia postępowania przygotowawczego	314
7. Upoważnienie do obrony	316
8. Upoważnienie do obrony nieograniczonej	317
9. Upoważnienie do reprezentowania oskarżyciela prywatnego	318
10. Upoważnienie do reprezentowania oskarżyciela posiłkowego	319
11. Apelacja dotycząca obrazy przepisów prawa procesowego poprzez oddalenie wniosku dowodowego	320
12. Apelacja dotycząca obrazy przepisów prawa procesowego poprzez przeprowadzenie dowodu z nagrań uzyskanych za pomocą przestępstwa (wzór według znowelizowanych przepisów KPK obowiązujących od 1.7.2015 r.)	323
Część III. Orzecznictwo	327
1. Dopuszczalność apelacji	329
2. Podmioty uprawnione do złożenia apelacji. Właściwość sądu. Termin	331
3. Wymogi formalne apelacji w sprawie karnej	336
4. Zarzuty apelacyjne	341
5. Postępowanie przed sądem drugiej instancji	356
6. Rodzaje orzeczeń sądu odwoławczego	366
Indeks	369

Przedmowa

Niniejsza książka przeznaczona jest dla prawników praktyków i aplikantów. Celem jaki postawił sobie Autor było przedstawienie konkretnych problemów, z którymi zetknąć się mogą prawnicy przy sporządzaniu apelacji cywilnych i karnych. Wobec tego opracowanie niniejsze zostało oparte w głównej mierze na dorobku najnowszego orzecznictwa sądów z uwzględnieniem poglądów doktryny. Należy pamiętać, że sporządzenie apelacji w sprawach cywilnych i karnych jest dość trudnym zadaniem. Z jednej strony, autor apelacji będący adwokatem lub radcą prawnym musi podołać dość wysokim wymaganiom formalnym, jakie przewidują w tym zakresie KPC i KPK. Z drugiej strony, apelacja jest sporządzana w wyniku przegranego procesu i stanowi właściwie ostatnią szansę na zaprezentowanie argumentów sądowi, ale już w reżimie postępowania odwoławczego. Bez wątpienia apelacja jest sztuką przedstawiania argumentów. Jednakże dzieje się to w wyniku przegranego procesu przed sądem pierwszej instancji. Dlatego też niezwykle istotne znaczenie ma dobór argumentów, jak i ich przedstawienie, a także układ typograficzny pisma. Prawidłowo sporządzona apelacja powinna określać zakres zaskarżenia, zarzuty stawiane rozstrzygnięciu, wnioski i uzasadnienie.

Mając na uwadze polemiczny charakter pisma procesowego, jakim jest apelacja, należy wystrzegać się dość często popełnianego błędu. Chodzi mianowicie o referowanie przebiegu postępowania przed sądem pierwszej instancji i omówienie zapadłego wyroku. Z punktu widzenia sztuki prezentacji argumentów nie jest to wskazane. Po pierwsze, sąd odwoławczy zna sprawę i nie ma potrzeby jej referowania. Po drugie, sędzia zapoznający się z taką apelacją będzie znużony jej czytaniem i rzetelne argumenty utoną w powodzi niepotrzebnych informacji. Prawidłowa apelacja przedstawia sądowi

Przedmowa

wadliwości, jakich dopuścił się sąd pierwszej instancji, wydając zaskarżony wyrok. Chodzi o naprowadzenie od razu sędziego na problemy jakie dostrzegł pełnomocnik lub obrońca w zaskarżonym wyroku.

Praktyczny charakter niniejszej książki podkreślają załączone do niej wybrane orzecznictwo i przykładowe wzory pełnomocnictw, apelacji cywilnych i karnych oraz innych pism procesowych związanych z postępowaniem apelacyjnym.

Warszawa, wrzesień 2014 r.

Stefan Jaworski

Wykaz skrótów

1. Źródła prawa

KC	ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 121)
KK	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553 ze zm.)
KKS	ustawa z 10.9.1999 r. – Kodeks karny skarbowy (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 186 ze zm.)
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm. i sprost.)
KP	ustawa z 26.6.1974 r. – Kodeks pracy (t.j. Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.)
KPA	ustawa z 14.6.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 267 ze zm.)
KPC	ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 101 ze zm.)
KPK	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555 ze zm.)
KPW	ustawa z 24.8.2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 395 ze zm.)
KRO	ustawa z 25.2.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2012 r. poz. 788 ze zm.)
KSCU	ustawa z 28.7.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.)
KSH	ustawa z 15.9.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 1030 ze zm.)
OchInfNU	ustawa z 5.8.2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz.U. Nr 182, poz. 1228)

Wykaz skrótów

OpłSądR	rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 31.1.2006 r. w sprawie sposobu uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 27, poz. 199 ze zm.)
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej z 25.3.1957 r. (Dz.Urz. UE C z 2012 r. Nr 326, s. 47)

2. Organy, organizacje

SA	Sąd Apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy

3. Publikatory i czasopisma

BSN	Biuletyn Sądu Najwyższego
Dz.U.	Dziennik Ustaw
Dz.Urz. MS	Dziennik Urzędowy Ministra Sprawiedliwości
Dz.Urz. UE	Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej
Gl.	Glosa
KZS	Krakowskie Zeszyty Sądowe
MoP	Monitor Prawniczy
NP	Nowe Prawo
OSA	Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego
OSG	Orzecznictwo w Sprawach Gospodarczych
OSN	Orzecznictwo Sądu Najwyższego
OSNC	Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna
OSNAPiUS	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Zbiór Urzędowy. Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (od 1.7.1994 r.)
OSNCP	Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNPG	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Prokuratura Generalna
OSNwSK	Orzecznictwo Sądu Najwyższego w Sprawach Karnych
OSP	Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPiKA	Orzecznictwo Sądów Polskich (w latach 1957–1989: Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych)
Pal.	Palestra
POSAG	Przegląd Orzecznictwa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
Prok. i Pr.	Prokuratura i Prawo
Rzeczp.	Rzeczpospolita

4. Inne skróty

n.	następny (-a, -e)
Nr	numer
poz.	pozycja
s.	strona
t.j.	tekst jednolity
w zw.	w związku
zd.	zdanie
ze zm.	ze zmianami

Apelacja cywilna

Część I

Komentarz praktyczny

Rozdział 1. Wstęp

Rozdział 2. Dopuszczalność apelacji

Rozdział 3. Podmioty legitymowane do składania apelacji

Rozdział 4. Termin do wniesienia apelacji, zapowiedź apelacji

Rozdział 5. Elementy konstrukcyjne apelacji

1. Wymagania ogólne

1.1. Wymagania formalne przewidziane dla pisma procesowego

1.2. Pełnomocnictwo procesowe

1.3. Odpisy i załączniki apelacji

2. Wymagania szczegółowe

2.1. Wprowadzenie

2.2. Oznaczenie wyroku, od którego jest wniesiona apelacja, wskazanie, czy wyrok jest zaskarżony w całości, czy w części

2.3. Zwięzłe przedstawienie zarzutów

2.3.1. Wprowadzenie

2.3.2. Naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie konkretnego przepisu prawa materialnego lub niewłaściwą jego wykładnię

2.3.3. Naruszenie przepisów prawa procesowego, jeśli miało lub mogło mieć wpływ na treść wydanego orzeczenia w sprawie

2.3.4. Nieważność postępowania

2.3.5. Sprzeczność istotnych ustaleń stanu faktycznego sądu pierwszej instancji z treścią zebranego materiału dowodowego

2.3.6. Nierozpoznanie istoty sprawy

2.4. Uzasadnienie zarzutów

- 2.5. Powołanie nowych faktów i dowodów, jeśli strona nie mogła ich powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, lub potrzeba ich powołania wynika później
- 2.6. Wniosek o zmianę lub uchylenie orzeczenia z zaznaczeniem zakresu żądanej zmiany lub uchylenia
 - 2.6.1. Wniosek o rozpoznanie postanowień sądu pierwszej instancji, które nie podlegały zaskarżeniu, w drodze zażalenia, a miały wpływ na rozstrzygnięcie sprawy
 - 2.6.2. Wniosek o zmianę lub uchylenie wyroku z zaznaczeniem zakresu żądanej zmiany lub uchylenia
- 2.7. Oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o prawa majątkowe

Rozdział 6. Opłaty sądowe w sprawach cywilnych

Rozdział 7. Postępowanie międzyinstancyjne, odpowiedź na apelację

Rozdział 8. Postępowanie przed sądem drugiej instancji

Rozdział 9. Granice rozpoznania

1. Uwagi wstępne
2. Rozpoznanie postanowień niepodlegających zaskarżeniu
3. Nowe fakty i dowody
4. Podstawa orzeczenia sądu drugiej instancji
5. Zmiana żądania w postępowaniu apelacyjnym
6. Zakaz orzekania na niekorzyść
7. Rodzaje orzeczeń sądu drugiej instancji
8. Apelacja w postępowaniu uproszczonym

Rozdział 1. Wstęp

Kodeks postępowania cywilnego w zakresie zaskarżania wyroków sądowych przyjął zasadę skargowości. Zasada ta oznacza, że **postępowanie apelacyjne** może być zainicjowane tylko przez wniesienie właściwego środka zaskarżenia (**apelacji**) przez uprawniony do tego podmiot. W żadnym razie postępowanie odwoławcze nie może być wszczęte z urzędu przez sąd. Ustawa procesowa cywilna nie zawiera żadnych **ograniczeń dopuszczalności apelacji** od orzeczeń sądów pierwszej instancji ze względu na:

- 1) rodzaj sprawy;
- 2) wartość przedmiotu sporu;
- 3) zakres zaskarżenia.

↳ Zob. wzór 2. Apelacja od wyroku Sądu Rejonowego.

Odmienne rozwiązanie zostało przyjęte w **postępowaniu kasacyjnym**. Wniesienie **skargi kasacyjnej** jest wykluczone w niektórych rodzajach spraw oraz ograniczone ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia. O tym, czy skarga kasacyjna zostanie przyjęta do rozpoznania, decyduje Sąd Najwyższy w trybie tzw. przedsądu.

Zasada skargowości oznacza, że podmiot inicjujący postępowanie apelacyjne decyduje zarówno o zakresie, jak i o przedmiocie tego postępowania. Zasada ta jest wynikiem przyjęcia przez polski system procedury cywilnej dwuinstancyjności postępowania sądowego, co wynika z art. 176 ust. 1 Konstytucji RP. Zgodnie z powołanym przepisem postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne.

Natomiast art. 78 Konstytucji RP ustanawia prawo każdej ze stron do zaskarżenia orzeczeń sądowych.

Zasada dwuinstancyjności polega na tym, że postępowanie przed sądem cywilnym składa się z dwóch stadiów:

Postępowanie
apelacyjne

Ograniczenie
dopuszczalności
apelacji i skargi
kasacyjnej

Zasada
skargowości

Zasada
dwuinstancyjności

- 1) postępowania rozpoznawczego toczącego się przed sądem pierwszej instancji;
- 2) postępowania apelacyjnego toczącego się przed sądem odwoławczym.

Zasada dwuinstancyjności postępowania nie obowiązuje w sądownictwie polubownym, w którym regułą jest postępowanie jednoinstancyjne.

Kodeks postępowania cywilnego oparł postępowanie apelacyjne na **zasadzie formalizmu procesowego**, co oznacza, że czynności podejmowane w postępowaniu apelacyjnym mają charakter zorganizowany pod względem formalnym, w określonym czasie, miejscu i formie. Zasada formalizmu procesowego oznacza również, że raz dokonane czynności procesowe nie mogą być odwoływane, chyba że ustawa procesowa na to zezwala. Przykładem czynności procesowej dokonanej, która nie może być odwołana, jest postępowanie dowodowe, gdzie dopuszczone i przeprowadzone przez sąd dowody nie mogą być odwołane. Natomiast czynnością procesową dokonaną, która może być odwołana, jest np. cofnięcie pozwu lub apelacji. Odwołalność czynności procesowych, oświadczeń woli w postępowaniu apelacyjnym oznacza, że – w zależności od decyzji strony – czynności te mogą być odwoływane lub nie. **Odwołalność czynności procesowych** nie dotyczy sądu w postępowaniu apelacyjnym. Wadliwość wyroku sądowego może zostać usunięta wyłącznie wskutek wszczęcia i przeprowadzenia postępowania apelacyjnego zainicjowanego przez stronę. W ten sposób wyrok sądu pierwszej instancji zostanie poddany kontroli instancyjnej odnośnie do zgodności z prawem i stanem faktycznym, i w konsekwencji może zostać utrzymany w mocy, uchylony lub zmieniony w całości lub w części. **Wyłączenie odwołalności wyroków sądu pierwszej instancji** wynika z zasady związania wyrokiem sądu, który go wydał. Zasada ta oznacza, że sąd, który wydał wyrok, nie może go sam zmienić lub uchylić. Dopuszczalna jest jedynie autopoprawka zapadłego wyroku o charakterze technicznym w trybie art. 350 § 1 KPC, zgodnie z którym sąd może z urzędu sprostować w wyroku niedokładności, błędy pisarskie, rachunkowe lub inne oczywiste omyłki. Zmiana lub uchylenie wyroku może nastąpić tylko w wyniku przeprowadzenia jego

Zasada formalizmu
procesowego

Odwołalność
czynności
procesowych

kontroli na skutek złożenia apelacji. Dopiero postępowanie apelacyjne może wykazać, czy zaskarżony wyrok jest wadliwy, czy pomimo opozycji drugiej strony procesu – prawidłowy (zob. *W. Siedlecki, Zaskarżalność orzeczeń w sądowym postępowaniu cywilnym*, w: *Studia z prawa postępowania cywilnego. Księga pamiątkowa ku czci Zbigniewa Resicha*, pod red. *M. Jędrzejewskiej, T. Erecińskiego*, Warszawa 1985). Kodeks postępowania cywilnego – odmiennie niż KC – nie przewiduje możliwości stwierdzenia nieważności wyroku z mocy prawa. Wyrok sądu pierwszej instancji pozostaje ważny, mimo swych wad, do momentu, w którym innym wyrokiem sądu nie zostanie stwierdzona jego nieważność. Wobec tego nieważność postępowania jest tylko jedną z przyczyn uzasadniających zaskarżenie wyroku w postępowaniu cywilnym (zob. *T. Ereciński, Apelacja w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2010, s. 15).